

Vincken moeten vincken locken

Tom van Spanje

Sinds oktober is een **zeer interessante** studie in de boekwinkel verkrijgbaar: het boek van Ignaz **Matthey** getiteld "Vincken moeten vincken locken", Vijf eeuwen vangst **van zangvogels** en kwartels in Holland.

Het boek bevat de volgende **hoofdstukken**: Vogels, vangsten, wetgeving, beroepsvinkery, vinken **als tijdverdrijf**, bestemming van de vangsten, vogelarij in dicht en ondicht, **het einde** van een vermaak. Daarnaast zijn er interessante bijlagen: **baanbeschrijvingen**, verklarende woordenlijst, fragmenten uit Van **Lennep's Fasti** fringilliares, en vinkenbaanreglementen. Verder een lijst van **afbeeldingen** (130!), tabellen, grafieken, aangehaalde bronnen, literatuur **en een register**.

Dit boek is zeer leesbaar **en vanuit** een breed cultuurhistorisch perspectief geschreven met **uitvoerige** beschrijvingen van vangtechnieken door de eeuwen heen. Prachtige **anekdoten** en oude afbeeldingen van vogelvangst op prenten en **schilderijen** zijn opgenomen.

Archief- en literatuuronderzoek heeft 138 (vinken)banen opgeleverd, waarvan 119 op **buitenplaatsen**, 11 ringstations en acht banen van zelfstandige beroepsvinkers. **40 oude** banen worden beschreven met vangtotalen van een aantal **genomen** vinkenbanen. Grafieken van vinkenvangsten uit de **18e en 19e** eeuw tonen mooi de drie- tot vierjarige pieken van **schommelingen** in de vinkenpopulaties. Jaartotalen per baan van tot 8000 à 10000 vinken die hun dierenwelzijn niet meer kunnen navertellen.

De hoogste dagvangsten **zijn ook** vermeld, bijvoorbeeld op Veen en Duin in Bloemendaal: 605(!) in **1770 en zelfs** 865 in 1773. Geweldig dat van de vinkenbaan Manpad in **Leyduin** en later verplaatst naar Zeerust (gelegen in de Amsterdamse **Waterleidingduinen**) van 88 jaar de vangstgegevens bewaard gebleven **zijn**. Daar ving vanaf 1721 vijf generaties lang de bekende familie Van **Lennep** die dan ook uitvoerig besproken wordt. Zij hebben de vogelvangst **een wetenschappelijke** dimensie gegeven en een rijk vinkersarchief **nagelaten**.

De Haarlemmer Cornelis **Van Lennep** (1751-1813) studeerde rechten en belandde in de politiek **als bestuurder**. Daarnaast beoefende hij de muziek- en dichtkunst, **meteorologie**, mineralogie, entomologie en ... ornithologie. Daarvoor had **hij een** collectie vogels in een volière en had hij

een "pluimgraaf" in dienst. Die collectie was groot want in een jaar gaf hij f 1200 aan zaad uit. Om van huis uit het juiste vangweer te kunnen bepalen had hij een wijzerplaat op de schoorsteenmantel laten monteren verbonden met de windvaan op het dak. Alleen voor zeer dringende zaken liet hij verstek gaan op de vinkenbaan, zoals tijdens de inval van de Engelsen en Russen in 1800. Tijdens "partijtwisten" in Amsterdam in 1778 moesten de vinker en de "baas van de lijsters" nauwkeurig de vangsten aan de vrouw des huizes rapporteren. Zij schreef dan dagelijks (met enig morren) de resultaten aan haar man in het "roerige" Amsterdam. In zijn *Fasti fringilliaris* beschreef hij zijn vangsten en waarnemingen aan vinken en legde hij relaties met maanstand en weersomstandigheden.

De ringer Herman Arentsen wordt geregeld geciteerd vanwege zijn grote vang- en lokmiddelenverzameling. De ringer Riet Voorham wordt geroemd vanwege zijn kennis rechtstreeks van een oude beroepsvinker. Tevens was hij drie maanden betaalde fulltime kracht op Ockenburgh en Meijendel.

Ik vernam dat dit boek onlangs is aangeboden aan de Gemeentewaterleidingen van Amsterdam in helaas nogal beperkte kring voor zo'n prachtige en unieke studie. Het zou mooi zijn wanneer deze studie voor het bedrijf nog eens aanleiding vormt tot het herstel van de oude vinkershut en beplanting gelegen bij de Oranjekom.

Ik kan dit boek zéér aanbevelen.

Boekgegevens:

Ignaz Matthey: "Vincken moeten vincken locken" Vijf eeuwen vangst van zangvogels en kwartels in Holland

Prijs € 40, ingenaaid 464 blz., rijk geïllustreerd reeks HS deel 39

ISBN 90-70403-49-8

Historische Vereniging Holland

Uitgeverij Verloren, Hilversum, 2002